SJORS

van de Rebellenclub

30 SEPTEMBER 1967
VERSCHIJNT
WEKELIJKS

Nr. 39

HOE MAAKT MEN EEN GRAMMOFOONPLAAT?

ZIE BLZ. 16-17-18

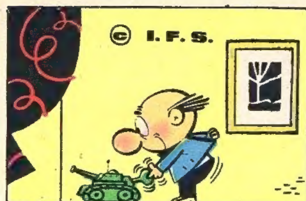

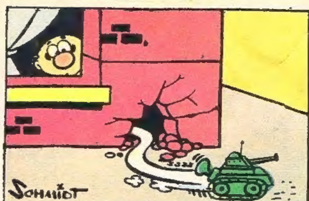

DICK FIJN-HEER

GEHEUGENSTEUNTJE

Hoe staat het met de prijsvraag uit ons nummer van vorige week? Heb je je oplossing al verzonden? Zo niet, doe het dan alsnog, want je hebt kans op een van de vele prachtige prijzen. Pak SJORS nummer 38 erbij, lees alles nog eens goed door en stuur ons je oplossing. We zijn benieuwd!

VAN ALLES WAT

BIJ DE VOORPLAAT

Een grammofoonplaat is een heel gewoon ding, waar je zowat dagelijks mee in aanraking komt. Het is een normaal gebruiksvoorwerp geworden en niemand staat erbij stil hoe hij gemaakt wordt en wat er bij de produktie van zwarte schijven allemaal komt kijken. In ons artikel op de bladzijden 16 en 17 krijg je een kijkje achter de schermen van de platenstudio. Een tweede artikel over dit onderwerp verschijnt over veertien dagen, in nummer 41. Zorg dat je het niet mist!

DIT IS HEEL BELANGRIJK

Hallo, jongens en meisjes!

Geweldig blad, SJORS. Vinden jullie niet? Elke week opnieuw staat het vol adembenemende strips, de nieuwste tienerplaten, reportages uit binnen- en buitenland, machtige verhalen, puzzels, grappen enz. En dat alles in spetterende kleuren.

Maar nog zijn we niet tevreden. Wéér komt er een verrassing voor jullie. Hebben we vorige week een geweldige prijsvraag gehad, vanaf volgende week gaan we van tijd tot tijd fantastische, uitklapbare kleurenplaten brengen. Platen dus, die veel groter zijn dan het blad zelf; waarmee je, als je wilt, de muur van je kamertje kunt behangen. Je kijkt je ogen uit!

In het volgende nummer verschijnt de eerste grote uitklapplaat met, je raadt het nooit... Billie Turf bij de dolfijnen!

Nu kost zo'n enorme plaat een heleboel geld. En zo'n plaat niet alleen. Er gaan in jullie SJORS heel wat vierkante metertjes papier en litertjes inkt zitten. En tekenaars van wereldnaam werken iedere week aan het blad mee. Daarom zijn wij genoodzaakt de prijs iets te verhogen.

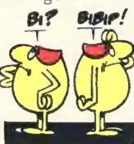
Geen paniek! Het gaat maar om... vijf cent per week. We vonden alleen dat we het jullie wel even moesten vertellen.

Dus: met ingang van het volgende nummer kost SJORS vijfendertig cent per week of f 4,55 per kwartaal (13 weken). Voor België is het al enige tijd 5 frank. Reken erop dat er iets tegenover komt te staan om je petje voor af te nemen. Een nóg beter, nóg mooier, nóg leuker, nóg spannender blad. Een SJORS om te stelen!

SJORS

WIE ZIJN DAT?

Deze ietwat vreemde mannetjes zijn de hoofdfiguren uit een nieuw stripverhaal. Ze heten... enfin, kijk maar op de bladzijden 22 en 23, want daar beginnen hun avonturen. Hou ze goed in de gaten, want hun belevenissen worden *knoert*goed!

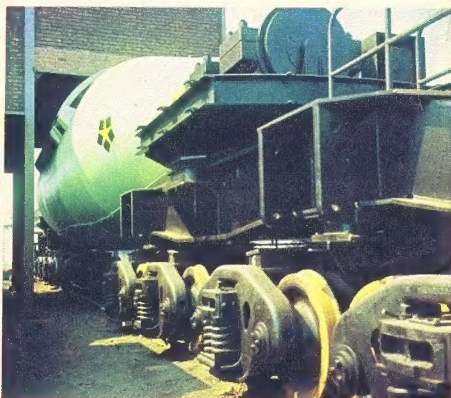

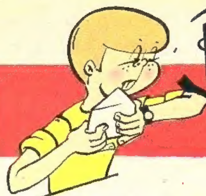

„Heus, ik ben lid van de dierenbescherming! Kijk zelf maar!"

REUZENWAGON

Toen onze reizende reporter dezer dagen op het terrein van de Hoogovens in IJmuiden rondliep, zag hij daar dit gevaarte staan. Het is de eerste van zes nieuwe ruwijzertransportwagons die Hoogovens in België volgens eigen ontwerp laat bouwen. De wagons met de moeilijke naam dienen voor het vervoer van vloeibaar ruwijzer. Het enorme vat rust op twee onderstellen met elk zestien wielen. De wagon zelf weegt driehonderdvijftig ton en kan vierhonderdvijftig ton vloeibaar ijzer vervoeren. Speciaal ontworpen spoorbanen en wissels zijn nodig om de asdruk van vijftig ton te kunnen weerstaan. De nieuwe wagons zijn bedoeld om het ruwijzer van de zesde hoogoven, die dit najaar in produktie komt, naar de beide oxystaalfabrieken te brengen. (Foto J. Kerklaan.)

Beste Sjors...

JULIE ANDREWS
Wilt u eens een foto plaatsen van *Julie Andrews*. Het mag er een uit „The sound of music" zijn.

Andrea de Geus, Rotterdam

Toevallig hadden we alleen een plaatje uit „Mary Poppins" voorhanden. Is dat ook goed? Julie staat hierop samen met Dick Van Dyke.

NOGMAALS DAVY
In Sjors nr. 21 stonden de Monkees. U hebt er niet bij vermeld of de naam van *Davy Jones* echt was of niet. Als u dat niet alsnog doet, vind ik SJORS niet leuk meer.

Margaretha Westerlinck, Heerlen

We doen het alsnog. Davy heet voluit David Thomas Jones.

SPREUK VAN DE WEEK
Hoe meer SJORS, hoe meer vreugd!
Ingezonden door Dirk Danekoert, Merendree.

PLAAT VAN BILLIE
U hebt in voorgaande jaren weleens een leuke *plaat van Billie Turf* in SJORS geplaatst. Ik zou het erg op prijs stellen als u nog eens zo'n plaat opnam, liefst even groot en kleurig als de vorige.

Marcel v.d. Avert, Deurne-Zuid, België

Nog één week geduld, Marcel!

PIERRE BRICE
U zou me een groot plezier doen als u foto's en gegevens wilde plaatsen over *Pierre Brice*, Lex Barker, Karin Dor en Marie Versini van de Karl-Mayfilms.

Monique Feron, Maastricht

In SJORS nr. 23 van dit jaar hebben we uitgebreid over hen geschreven, Monique.

SCHAATSPLATEN
Ik vind SJORS een steengoed blad, maar wat ik mis zijn *schaatsplaten*. Wilt u er niet wat grote foto's van schaatsers in zetten?

John Spaans, Broek in Waterland

Met alle plezier, John, maar zullen we niet even wachten tot het schaatsseizoen weer is aangebroken?

FANCLUB
Een *fanclub* van SJORS moet er komen. Ik vind het een prachtig idee en zal graag mijn medewerking verlenen.

Kees Veelenturf, Kerkstraat 120, Bodegraven

COLORAMA
Ik heb al zes jaar SJORS en ik vind het een geweldig blad. Wel vind ik het jammer dat er in die zes jaar slechts een paar *coloramaplaten* in gestaan hebben. Is hier misschien iets aan te doen?

P. Legius, Breda

Jazeker. Zie ons antwoord aan Marcel v.d. Avert hierboven.

LELIJKE WOORDEN
Ik vind Sjors een prima blad, maar ik wou u vragen of u er niet meer zulke *lelijke woorden* in wilt zetten.

Ko Koppejan, Zoutelande

Waar staan die dan, Ko?

BILL BLUFFER
Ik zou graag *Bill Bluffer* weer in SJORS zien. Zou dat kunnen?

Hans Dijkink, Rijssen

Helaas niet, Hans. De strip is geëindigd.

MEISJESVERHALEN
Bij ons thuis lezen we al jaren uw blad en ik vind dat het achteruit gaat met zijn verhalen. Het zijn tegenwoordig bijna allemaal jongensverhalen. Ik weet dat u niet aan ieders wensen kunt voldoen, maar ik zou het toch op prijs stellen als u mijn bezwaren in SJORS wilde zetten, want volgens mij zet u er alleen de goede kritiek in.

Marijke Bareman, Terneuzen

We voelen je bezwaren wel enigszins aan, Marijke, maar toch geloven we dat je niet al te veel reden tot klagen hebt. Elke week verschijnt er minstens één uitgesproken meisjesstrip (Susan) en verder zijn er diverse stripverhalen die zowel voor jongens als meisjes bedoeld zijn, neem Billie Turf, Arthur, De negerhut van oom Tom enzovoort. En wat je laatste zin betreft: we zijn echt niet bang om slechte kritiek te publiceren. Daarvan vind je trouwens bewijzen te over in de afgelopen nummers.

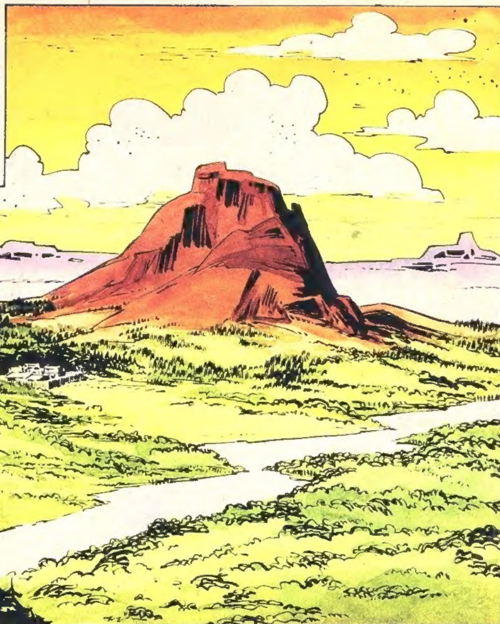
WHO
Ik vind SJORS een geweldig blad, maar dat „Substitute" de nieuwste hit van *The Who* zou zijn, is belachelijk. (Sjors nr. 32) Zover ik weet is hun nieuwste hit „Under my thumb". En ze hebben er verschillende nummers tussen gemaakt.

Els Anderson, Rotterdam

Het gelijk is helemaal aan jouw kant, Els. We waren niet helemaal bij, waarvoor onze excuses.

DEEL 2

DE SCHAT IN HET ZILVERMEER

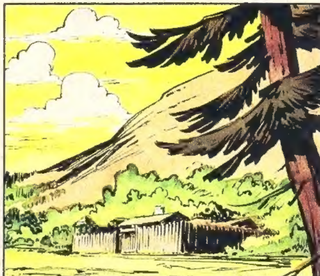

OP DIT OGENBLIK BEGINT DE BOERDERIJ TE ONTWAKEN.

HIER ZIJN ONZE VRIENDEN UNCLE, HUMPLY-BILL EN DE LORD...

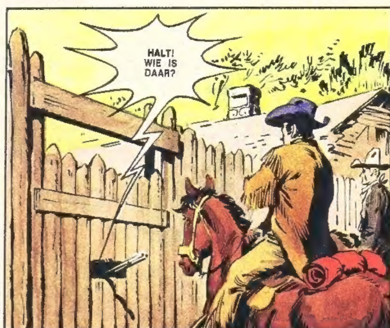

...ZWARTE TOM, TANTE FROLIC, OLD FIREHAND...

...EN DE VIER OSAGES, DIE WACHTEN OP HUN LEIDER MENAKA-TANGA, DIE VERSTERKINGEN HAALT.

WANT ER IS EEN GEVECHT OP KOMST.
DE BOEVEN, AANGEVOERD DOOR CORNEL, ZIJN VAN PLAN DE BOERDERIJ AAN TE VALLEN.

GEEN BOEVEN TE ZIEN. WE ZIJN OP TIJD!
ARRANZ -67-

HALT! WIE IS DAAR?

Tribunzio EN

PUF PUF
LOOPPAS, MANNEN, EN ZET HEM OP!
TRIBUNZIO IS ERIN GESLAAGD VIER UUR VOORSPRONG TE KRIJGEN.

EEN UUR LATER...
OEF OEF
PUF PUF

PUF PUF
ALSTUBLIEFT, HOOFDMAN, MOGEN WE TIEN MINUTEN RUSTEN ?

JA, DAT IS GOED.

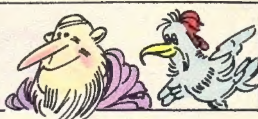

TUSSEN HAAKJES, TRIBUNZIO, WAAR ZIJN DE MOSSELEN ?

DE GROTE CAESAR VERWACHT VAN ONS MOSSELEN VOOR HET LEGER.

WAAROM HEBT U BRAGAVONTA EIGENLIJK NIET OM EEN VOORRAAD MOSSELEN GEVRAAGD ?

BESTE FILOSOOF, AFGEZIEN VAN HET FEIT DAT IK NU WEINIG AAN DIE MOSSELEN KAN DOEN, DAAR IK MEER DOOD DAN LEVEND BEN...
31

ZIJN MANNEN

Tribunzio en zijn soldaten zijn op de vlucht voor de barbarenkoning Bragavonta. . .

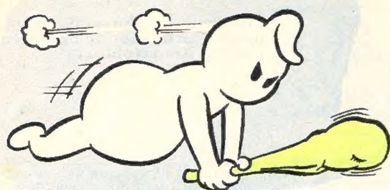

ARTHUR

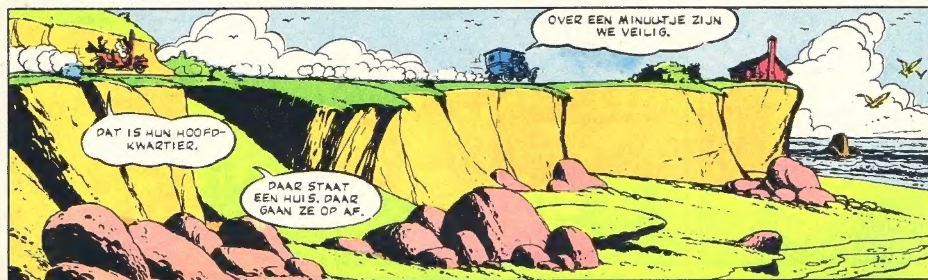

NIET VER VAN ZEE KOMT DE AUTO VAN DE ONT-VOERDERS IN ZICHT.
HAAL ZE TOCH IN, HECTOR!
IK KAN OP DEZE SNERTWEG NIET HARDER DAN DER-TIG.
KROAK KROAK

HEE, DIE KAR KEN IK. DAT IS DIE TAXI, DIE VOOR HET KASTEEL STOND.
ZIJN DAT DE VRIENDJES VAN DE PROFESSOR SOMS?

DIE ZIJN ONS OOK GAUW OP HET SPOOR GEKOMEN!
HUN AUTOMOBIEL IS NIEUW. WE ZIJN ER GELUKKIG.

WE HADDEN OOK NIET ZO KWISTIG MET ONS INSIGNE MOETEN STROOI-EN.
ORDERS VAN DE BAAS. HIJ WIL-DE DE HELE ONT-VOERING MET RAAD-SELEN OMHULLEN.

WAT GAAN ZE NOU DOEN? ZE GAAN VAN DE WEG AF.
DE OCEAAN IN!

OVER EEN MINUUTJE ZIJN WE VEILIG.
DAT IS HUN HOOFD-KWARTIER.
DAAR STAAT EEN HUIS. DAAR GAAN ZE OP AF.

HET EERSTE DEEL VAN DE REIS ZIT EROP. MAAR, PROFESSOR, HOEWEL WIJ OPDRACHT HEBBEN U LEVEND TE BEZORGEN, ZAL NIETS ONS VERHIN-DEREN TE SCHIE-TEN BIJ EEN VER-DACHTE BEWEGING.
MMM
!

ZO SNEL ALS DE DRIE-DUBBEL GEKLUTSTE, GEKOELDE VERSNEL-LINGSBAK HET TOELAAT, RIJDT DE AUTO HET HUIS VLAK AAN DE STEI-LE ROTSKUST BINNEN.

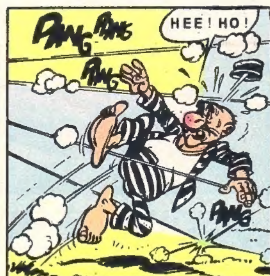

HAHA! NU KUNNEN ZE NIET MEER ONTSNAP-PEN.
DE STUMPERDS! ZIJN ZE HELEMAAL HIERHEEN GEREDEN OM ZICH TE LATEN INRE-KENEN.

EN DE RADDRAAIERS

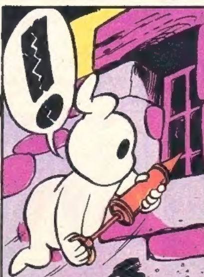

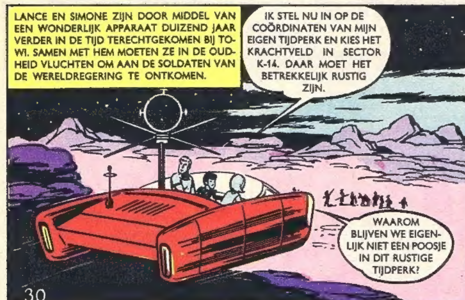

LANCE BARTONS AVONTUREN

DE BANNELING

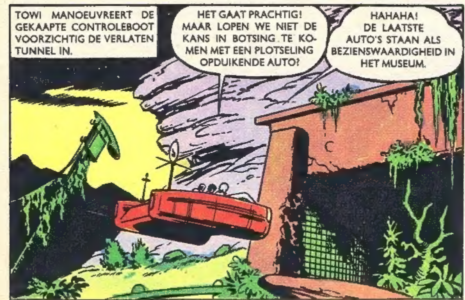

VAN NIMMORAC

TEKST EN TEKENINGEN:

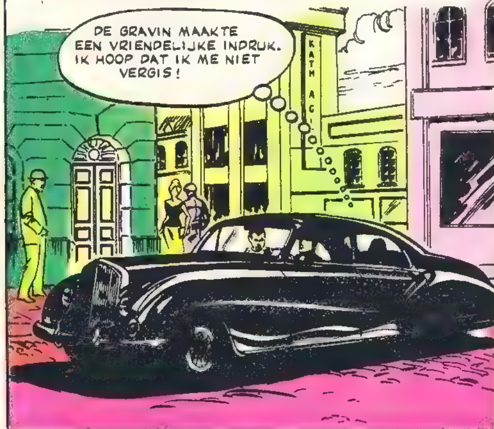

De avonturen van Susan

SUSAN HEEFT DE KONING VERZOCHT HET HOF TE MOGEN VERLATEN, OMDAT ZE ER ZICH NIET THUISVOELT, EN DE KONING VERTROUWT HAAR TOE AAN DE ZORGEN VAN GRAVIN LUNDERWERGER.

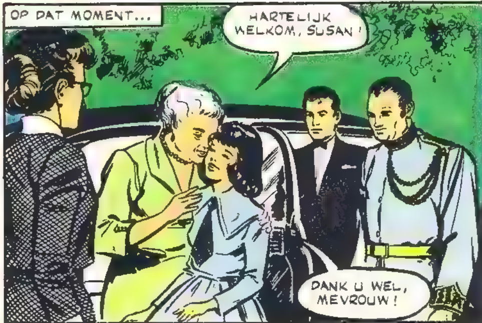

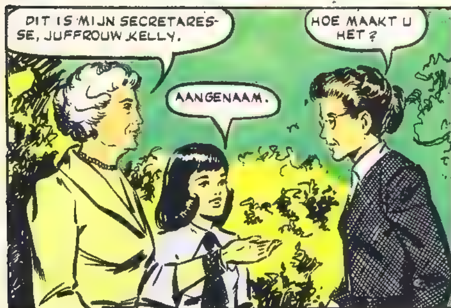
EN SUSAN VERGIST ZICH NIET, WANT DE GRAVIN MAG HAAR ERG GRAAG.

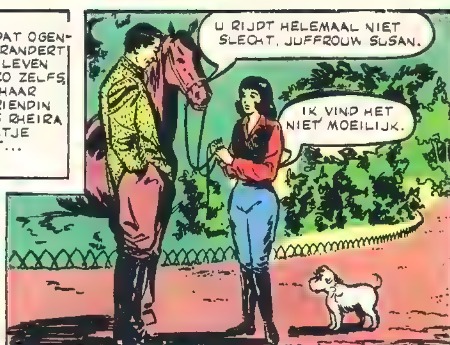

IK MOEST U DE GROETEN OVERBRENGEN VAN ZIJNE MAJESTEIT DE KONING, MEVROUW.

IK BEN EEN BEETJE TE OUD OM JE STEEDS GEZELSCHAP TE HOUDEN. JUFFROUW KELLY ZAL MIJN TAAK OVERNEMEN EN IK HOOP DAT JULLIE GOEDE VRIENDINNEN ZULLEN WORDEN.
O, VAST EN ZEKER, MEVROUW.

VANAF DAT OGENBLIK VERANDERT SUSANS LEVEN DANIG. ZO ZELFS, DAT ZE HAAR OUDE VRIENDIN PRINSES RHEIRA EEN BEETJE VERGEET...
U RIJDT HELEMAAL NIET SLECHT, JUFFROUW SUSAN.
IK VIND HET NIET MOEILIJK.

INTUSSEN...
AL DEGENEN DIE SUSAN LES GEVEN, VINDEN HAAR ERG AARDIG. IK BEN BLIJ DAT HET ZO GOED MET HAAR GAAT.
NATUURLIJK, MEVROUW.

VANMORGEN VERTELDE HAAR FRANSE LERAAR ME DAT ZE EEN BIJZONDERE AANLEG VOOR TALEN HEEFT EN DAT ZE DE LESSEN MET GROTE AANDACHT VOLGT.

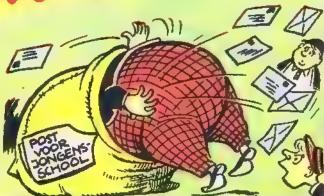

GRAVIN LUNDERWERGER VOLGT SUSANS VORDERINGEN OP DE VOET EN ZE BEGINT STEEDS MEER SYMPATHIE VOOR HET MEISJE TE KRIJGEN:
MAG IK SAMEN MET JUFFROUW KELLY EEN TOCHT IN DE OMGEVING GAAN MAKEN, MEVROUW ?
JA, HOOR. MAAR IK VIND HET NIET LEUK DAT JE ME STEEDS „MEVROUW" BLIJFT NOEMEN.

NOEM ME MAAR TANTE CATHERINE. DAT HEB IK LIEVER.
GOED, TANTE CATHERINE.

SUSAN GENIET MET VOLLE TEUGEN EN IS GELUKKIG. MAAR OP EEN DAG...
JUFFROUW KELLY, IK HEB DE DOKTER NAAR BINNEN ZIEN GAAN. WAT IS ER ?
HET IS VRESELIJK. DE GRAVIN IS ERG ZIEK.

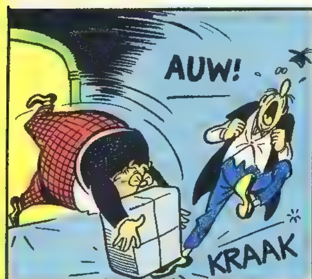

DIE DAG ZIET SUSAN DE GRAVIN NIET EN ALS HET AVOND WORDT...
NEE !
SUSAN HEEFT IETS GEZIEN, MAAR WAT ?

Billie Turf het dikste studentje ter wereld

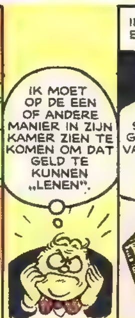

MAAR ALS HIJ BEGINT TE GRAVEN...
DE GROND IS HIER ALS BETON. EEN VAN DE JONGENS MOET ME HELPEN.

HIER IS EEN VRIJWILLIGER. VOORUIT, GRAVEN !

WANNEER HIJ GAAT LIJNTREKKEN, ROEP JE ME MAAR.
BAH!
JE ZULT EEN BEHOORLIJK GROOT GAT MOETEN GRAVEN.

ALS JE IETS VINDT, LAAT HET ME DAN MAAR ZIEN.

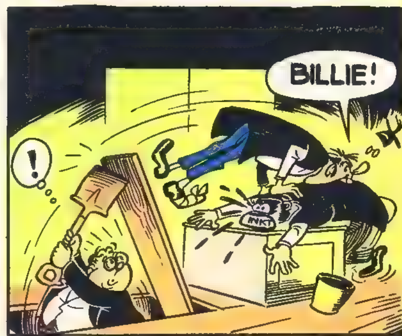

KLANK
OKEE, HIER HEB JE EEN OUDE EMMER!

GEDEMPTE GELUIDEN
HAHAHA, MET DIE EMMER OP ZIJN HOOFD KAN HIJ KWEL TOCH LEKKER NIET ROEPEN.

NU GRAAF IK EEN GANG TOT ONDER DE KAMER WAAR DAT GELD VERBORGEN LIGT.

VLOERPLANKEN! DAN MOET HET HIER ZIJN. IK KAN RUSTIG INBREKEN, WANT HIJ IS ER NIET.

WANNEER DIE ROMEINSE RUÏNE EENMAAL BLOOTGELEGD IS, WORDT ONZE SCHOOL BEROEMD! HET ZAL MIJ BENIEUWEN WAT ER ALLEMAAL TE VOORSCHIJN KOMT.
INKT

BILLIE!
!
INKT

AI! DE VERKEERDE KAMER. WEG WEZEN!
HOUD HEM!

EENDEN VIJVER
HEB JE BILLIE ERGENS HIER ZIEN LOPEN?
KIJK DAAR EENS EEN GROTE MOL GAAN, ZEG!
WANNEER HIJ IN MIJN BIETENVELD KOMT, PRIK IK HEM AAN MIJN RIEK!

HOE MAAKT MEN EEN GRAMMOFOONPLAAT?

Als je bij een vriend of vriendin op bezoek bent en je vraagt hem of haar een plaat op te zetten, dan is het de gewoonste zaak van de wereld dat er uit een platte, zwarte schijf de muziek komt waar je van houdt. Je legt zo'n stuk plastic (vinyliet heet het officieel) op een door een motortje aangedreven draaischijf, zet er een armpje met een saffier of diamant op, verbindt het geheel met een paar draadjes via enkele transistors en regelaars met een luidspreker en... hup, je hebt muziek. Dat kun je net zo vaak en hard doen als je wilt (als er niemand thuis is natuurlijk). Maar, en daar gaat het om, hoe komt die muziek nu op dat zwarte plaatje? Hoe kunnen bijvoorbeeld de Beatles in een miljoen huiskamers gelijktijdig hetzelfde liedje zingen? Daar zou je eigenlijk eens bij stil moeten staan, want dat is toch heel wonderlijk. En niet alleen de Beatles kunnen het. Duizenden beatgroepen, zangers en zangeressen, symfonie- en kamerorkesten, dixieland- en andere jazzbands, hoorspelacteurs en redenaars, kortom iedereen die geluid kan voortbrengen, is in staat via de grammofoonplaat dit geluid op vele plaatsen tegelijk te laten horen. Hoe gaat dat nu in zijn werk?

Als we even aannemen dat het om een muziekopname gaat, heb je allereerst een componist nodig, iemand die een lekker in het gehoor liggend melodietje kan schrijven. Die neemt dan meestal contact op met een tekstdichter en samen maken ze het lied. Maar daarmee staan we pas aan het begin van de hele affaire. Want nu komt de vraag: wie moet het zingen?

Als de keus eenmaal is gevallen, nemen de repetities een aanvang. Terwijl het zangeresje het lied instudeert, wordt door een arrangeur een orkestarrangement gemaakt. Dat wil zeggen dat die man alle muzieknoten voor elk instrument afzonderlijk opschrijft en zo samenvoegt dat er een prettig aandoende „sound" ontstaat. Een eigen geluid dus, dat als ondersteuning voor de zangeres moet dienen. Ook het orkest repeteert en als iedereen zijn partij kan zingen en blazen, wordt de opnamedatum afgesproken.

Op de dag van de opname is iedereen uiterst gespannen. Voor de musici arriveren, heeft de geluidstechnicus al lopen draven met microfoons en draden om alvast een voorlopige opstelling te hebben. Door zijn ervaring en routine hoeft er straks, als iedereen op zijn plaats zit, maar weinig te worden veranderd. Alle microfoons staan in rechtstreekse verbinding met een schakelbord, een zogenaamd „mengpaneel". Door het schuiven en mengen van de verschillende knoppen kan de technicus de bas wat „ophalen" (versterken) en de saxofoonsectie wat „afzwakken" (verzachten).

Als alle uitvoerenden op hun plaats zitten, wordt er eerst proefgedraaid. Dit om de technicus in staat te stellen nog wat aan de microfoonopstelling te veranderen, zijn „kleur" te wijzigen en alles nog eens grondig te controleren. Nu kan met de opname worden begonnen.

De technicus zit in een geluiddichte, aparte ruimte en staat via een microfoontje in verbinding met de studio. Hij zet de tape-recorder aan en als de band loopt, geeft hij een brul naar de muzikanten. Iedereen wordt dan doodstil en de technicus roept: „Take one!" (opname één). Het orkest speelt het liedje en soms klinkt dat reuzegek. Vroeger werd een grammofoonplaat namelijk opgenomen met zang en orkest in één keer. Dan hoorde je dus de zanger of de zangeres de solo zingen met orkestbegeleiding. Tegenwoordig neemt men eerst de begeleiding op zonder solo. Dit gebeurt om financiële redenen. Als de begeleiding, die meestal door ervaren musici wordt gespeeld, er vlot opstaat, kan het orkest naar huis en dat scheelt natuurlijk enorm in de prijs.

Hoewel de musici in de regel echte vakmensen zijn, gebeurt het weleens dat er wel tien „takes" of opnamen worden gemaakt van hetzelfde liedje. En dan gebeurt het ook wel dat iedereen het erover eens is dat „take five" (opname vijf) toch als de beste wordt uitgekozen. Ook komt het voor dat het begin van „take three" (opname drie) het beste van alle opnamen is, maar dat het middenstuk van „take eight" (opname acht) het lekkerst swingt en dat alleen het einde van „take two" (opname twee) feilloos gelijk is. De technicus knipt dan op de goeie plek de band door en plakt die vast aan het deel van de opname dat daarvoor is uitgekozen. Van die verbindingen hoor je absoluut niets.

Na de begeleiding is de beurt aan de

zangeres. Zij wordt door de technicus bij een speciale microfoon neergezet, krijgt een luidspreker naast zich, waar tijdens de opname de orkestbegeleiding zachtjes uit klinkt en de „take" kan beginnen. Vele keren wordt nu de opname herhaald, tot iedereen tevreden is. En als er dan nog een tweede stem en soms een derde stem bij gezongen moet worden, kun je wel begrijpen dat er heel wat tijd in gaat zitten.

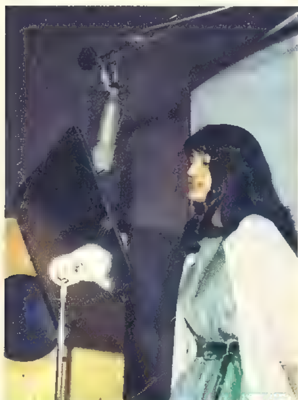
Als iedereen blij is met de opname, gaat men naar huis, behalve de technicus. Die moet nog een aantal kopieën van de band maken: een archiefkopie, één voor verlies of beschadiging, één voor de radio (eventueel) en een aparte orkestbegeleidingsband voor het geval de zangeres later op de televisie komt. Dan kan ze met de band van haar „eigen orkest" meezingen. Als dat allemaal klaar is gaat ook de technicus naar huis.

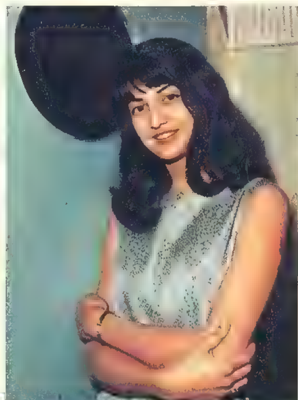

In de opnamekamer regelt de technicus met grote zorgvuldigheid de sterkte van de verschillende instrumenten. Let op het enorme knoppenpaneel.

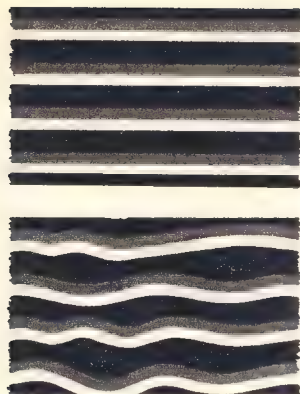

De muziek staat op de band. Nu even proefzingen voor de klankverhouding en om de stem los te maken.

De laatste aanwijzingen van de arrangeur. „Denk erom, dáár zit nogal veel koper. Zorg dat je erbovenuit komt."

„Take one". Ging niet gek, maar het was het nog niet helemaal. Nog eens proberen. „Take two".

De spanning in de opnamekamer is te snijden. Zou het deze keer goed gaan? Anders nog maar een „take".

Gek, hè, maar als je jezelf zo driestemmig hoort zingen, klinkt het toch anders dan op het moment dat je bezig bent met de opname.

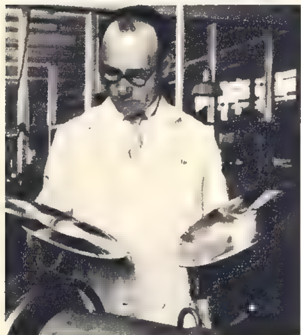

De snijapparatuur is supergevoelig. De beitel krast alle instrumenten plus de zang in de lakplaat, precies zoals het op de band staat.

Een grammofoonplaat heeft een spiraalvormige groef. Als je op een pick-up de plaat laat draaien en je zet er een afspeelnaald op, dan loopt die groef onder de naald door. De naald „rust" dus in de groef. Die groef heeft allerlei bochten en bochtjes en het zijn deze bochten, die het geluid voortbrengen.

De bovenste figuur laat een stukje van een plaat zien met een groef zonder bochten. Als je die afspeelt, hoor je niets. Pas als de groef er uit ziet als in de figuur eronder, komt er geluid uit de plaat. Om

Hier zie je hoe de „vader" en „moeder" gescheiden worden.

De bovenste afbeelding (zwart) is een dwarsdoorsnede van de lakplaat. Je ziet de groef. De rode tekening is de „vader". Zie je dat het „dijkje" precies in de groef van de lakplaat past? De oranje doorsnede is de „moeder". Die kan voor kwaliteitscontrole afgespeeld worden, maar je kunt er niet mee persen (let op de groef). De groene tekening is de „zoon" of de persmatrijs (met dijkje). Als je die afdrukt in de vinyliet, dan krijg je de plaat, zoals de onderste zwarte afbeelding laat zien.

nu zo'n groef te krijgen nemen we een bandopname, zetten die op de afspeelapparatuur van een snijapparaat, leggen een lakplaat zonder groef op de draaitafel, waarboven een graveerbeitel gemonteerd is (zie foto rechtsboven). Als die installatie in beweging wordt gebracht, graveert de beitel precies de slinger- en bochtengroef in de lakplaat, die overeenkomt met de zang en de muziek van de band. Als we dus die lakplaat af zouden spelen (wat niet gedaan wordt, uit vrees voor beschadiging), zouden we dezelfde opname horen als die welke in de studio op de band werd gezet.

Vervolgens brengen we op die lakplaat een laagje zilver aan. Het geheel gaat in een galvanisch bad, waardoor er een laag koper op het zilver groeit. Als we nu die laag koper met zilver van de lakplaat losmaken, hebben we de zogenaamde „vader". Daar zit dus geen groef in, maar er ligt een slingerend dijkje op. Met deze „vader" zouden we kunnen gaan persen, maar dat doen we niet om twee redenen. Ten eerste: van de lakplaat kun je maar één keer een „vader" af halen. Als er dus bij het persen iets met de „vader" zou gebeuren, moeten we weer een nieuwe lakplaat snijden. Ten tweede: als ons plaatje een hit wordt en je meer dan één matrijs hebt (platen met een dijkje), dan is het mogelijk in de perserij meer persen tegelijk te laten draaien. En van een „vader" kun je een „moeder" maken zonder dat de „vader" beschadigt. Van de „moeder" (met groef, die bovendien ter controle nog afgespeeld kan worden) maken we een aantal „zoons" (of persmatrijzen, met dijkje) en die gaan op de pers. Het hele proces zie je in het schemaatje hierboven. Het scheiden van de „vader" en de „moeder" zie je op de foto links.

OVER VEERTIEN DAGEN: PLATEN EN HOEZEN

DINKIE DOOR CAROL VOGES

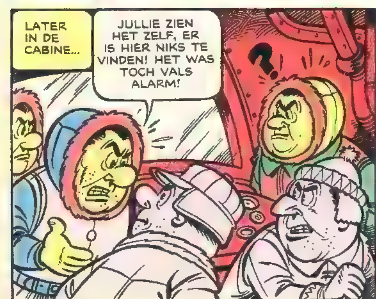

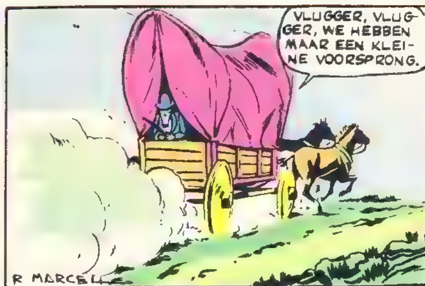

DE NEGERHUT VAN

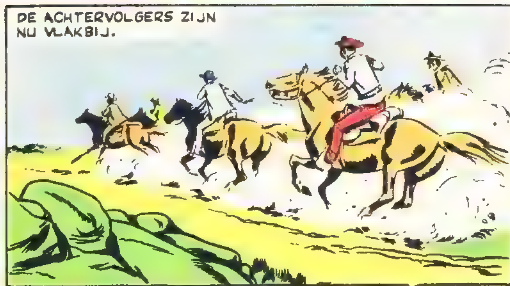

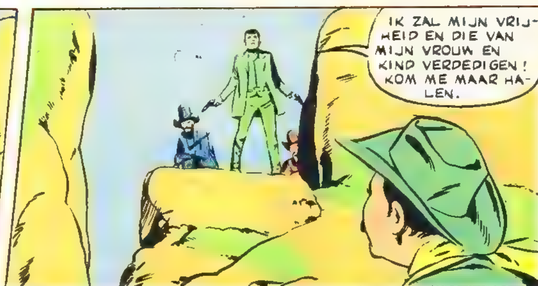

OOM TOM

Elisa, die met de kleine Henri gevlucht is voor de slavenkoopman Haley, heeft eindelijk haar man, Harris, teruggevonden. Maar nog is het einde van hun vlucht niet in zicht. Gelukkig, dat ze geholpen worden.

OP DE PLANEET KNOERT - VER WEG IN DE RUIMTE, OP DE UITERSTE RAND VAN DE MELKWEG - KAMPT MEN MET EEN PROBLEEM.
YEE ! YEE ! YEE ! YEE !

DE MINISTER VAN ASTRALE ZAKEN EN DE KOSMONAUTEN BI EN BIP, DOOR HEM ONTBODEN, MAKEN EEN GEKWELDE INDRUK.
YEE ! YEE ! IK KRIJG DE ZENUWÉ ! YEE ! YEE ! YEE !

YEE ! YEE ! DE ZENUWÉ !

TEN EINDE RAAD ZET DE MINISTER VAN ASTRALE ZAKEN MET EEN BRUUSK GEBAAR ZIJN INTERKOSMISCH TELEVISIETOESTEL AF.
YEE...
NEE !
OEF !
TOK

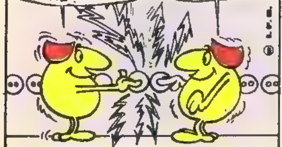
EVEN GOED ALS IK KENNEN JULLIE DE AFSCHUWELIJKE STEM DIE SEDERT WEKEN DE ZENUWEN VAN ALLE KNOERTEN OP DE PROEF STELT. ALS DIT ZO DOORGAAT ZIJN WE BINNENKORT ALLEMAAL ZENUWZIEK, TENZIJ WE RADIO EN TV AFZWEREN, HETGEEN HET EINDE VAN ONZE BESCHAVING ZOU BETEKENEN.

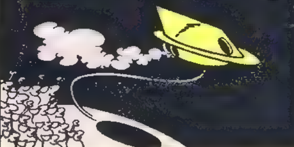
ZOALS JULLIE WETEN IS DAT DE STEM VAN...
...DE GEVREESDE POPZANGER...
JOHNNY YEE-YEE !

ONZE PLANEET WORDT DOOR DEZE VRESELIJKE RAMP GETEISTERD SINDS DE AARDBEWONERS HUN NIEUWE VERBINDINGSSATELLIET HEBBEN GELANCEERD, DIE ONOPHOUDELIJK **IK KRIJG DE ZENUWÉ** UITZENDT, DE LAATSTE HIT VAN JOHNNY YEE-YEE !
WAT VERWACHT U VAN ONS ?

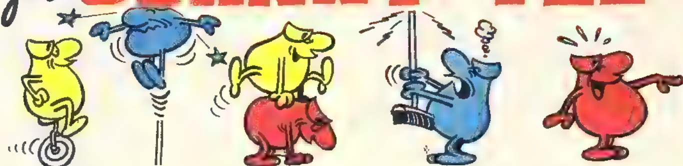
IK VERWACHT VAN JULLIE DAT JE DAT VERVLOEKTE DING VERNIETIGT !

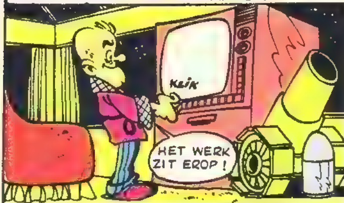
BI EN BIP SPRINGEN ONMIDDELLIJK IN DE HOUDING.
UWE EXCELLENTIE KAN OP ONS REKENEN !
WIJ ZULLEN ONS WEREN ALS ECHTE KNOERTEN !

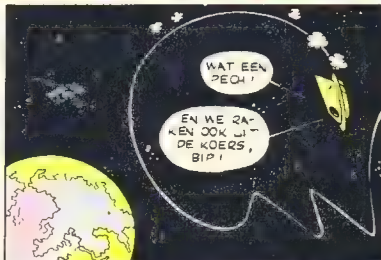

tegen JOHNNY YEE-YEE
DOOR JEAN-POL

INTUSSEN MAAKT OP AARDE - OP KAAP KENNEDY - KOLONEL MOTOR, DOOR DE C.I.A. BELAST MET DE VEILIGHEID VAN DE BASIS, ZICH KLAAR VOOR EEN GEZELLIG UURTJE.
KLIK
HET WERK ZIT EROP!

YEE! YEE! IK KRIJG DE ZENUWÉ! YEE! YEE!
AH, WAT HEEFT DIE JOHNNY TOCH EEN FIJNE STEM!

BI EN BIP NADEREN HUN DOEL.
DAAR HANGT DIE NARE VERBINDINGSSATELLIET, BI!
WE ZULLEN DE VERBINDING GAUW VERBREKEN, BIP!

MAAR DAN WORDT BI PLOTS ONGERUST.
WAT IS ER, BI?
EEN VAN ONZE MOTOREN IS UITGEVALLEN!
TiiiTiiiT

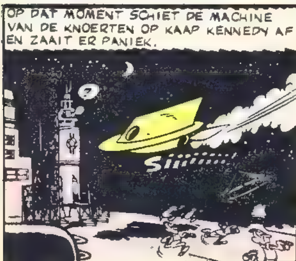

WAT EEN PECH!
EN WE RAKEN OOK UIT DE KOERS, BIP!

ER IS MAAR ÉÉN OPLOSSING. OP AARDE LANDEN VOOR HET TE LAAT IS!
AKKOORD, BI!

OP KAAP KENNEDY WORDT KOLONEL MOTORS GELUKZALIGE ROES VERSTOORD DOOR EEN STEM OP DE INTERCOM.
KOLONEL! KOLONEL!
YEE! YEE! YEE!
WAT?!!

NA ZICH MET MOEITE TE HEBBEN ONTRUKT AAN DE BETOVERING VAN DE ZANGER ONTVANGT HIJ EEN VREEMD BERICHT.
ONZE RADAR MELDT DE NADERING VAN EEN VLIEGENDE SCHOTEL!
WAT?!!

EEN VLIEGENDE SCHOTEL! HA, HA, WAT EEN MOP! IK KEN GEEN GROTER ONZIN DAN VERHALEN OVER VLIEGENDE SCHOTELS!
HAAAHAHA!

OP DAT MOMENT SCHIET DE MACHINE VAN DE KNOERTEN OP KAAP KENNEDY AF EN ZAAIT ER PANIEK.
Siiiii

DE ZENUWÉ!
HAHA!
EEN VLIEGENDE SCHOTEL! OM JE DOOD TE LACHEN!

DZiNG!

THE MOVE

Altijd "in" voor een nieuwigheidje

The Move is een Engelse groep, bestaande uit vijf man, die allemaal afkomstig zijn uit Birmingham. De groep werd opgericht in 1965. Rond Kerstmis van dat jaar kreeg Carl Wayne (geboren 18 augustus 1944), nu leider van The Move, het sterke gevoel dat hij eens iets anders moest gaan doen dan hij tot nog toe in tweede- en derderangs bands had gepresteerd. Hij wilde iets heel nieuws opzetten en bovendien zijn geboortestad Birmingham en The Vikings, de groep die hij op dat moment leidde, verlaten. Carl vond een aantal anderen, die met vrijwel dezelfde plannen rondliepen; dat waren Trevor Burton, Chris Kefford, Roy Wood en de drummer Bev Bevan. Ze besloten te gaan samenwerken en speelden voor het eerst in Wishaw bij Birmingham.

The Move is een groep die uiterst modern is ingesteld en steeds uit is op vernieuwingen. Ze begonnen al gauw bij hun optreden allerlei bijzondere effecten toe te passen met behulp van licht, rookbommetjes enzovoort. Sinds het begin van dit jaar is daar enigszins verandering in gekomen en is hun optreden iets minder explosief geworden, maar de lichteffecten hebben ze nog niet helemaal laten vallen. Na onder andere „Night of fear" verscheen hun eerste LP, waarvan de songs in hoofdzaak door Roy Wood zijn geschreven. Vooral het nummer „I can hear the grass grow" (Ik hoor het gras groeien) boekte groot succes.

The Move zitten vol plannen, waarover ze uiteraard niet erg spraakzaam zijn. Wel willen ze vertellen dat ze een aanbieding hebben gekregen voor een film, die zou moeten worden opgenomen in de Noord-afrikaanse stad Tanger. Hoe dan ook, Carl Wayne en zijn mannen zullen er wel voor zorgen dat ze „on the move" (in beweging) blijven! De groep is schriftelijk te bereiken via het adres van hun platenmaatschappij: *Deram, Decca House, Albert Embankment, London S.E. 1, England.*

Trevor, Roy en Carl (van links naar rechts) in gesprek met verslaggever Alan Freeman (tweede van links).

Carl Wayne
...wilde weleens wat anders...

wie puzzelt er mee?

Oplossingen van de puzzels uit ons vorig nummer

Visitekaartje
ONDERWIJZERES

Spreekwoordpuzzel
OOST WEST, THUIS BEST

Gebroken woorden

SMEER KAAS
HAAR LINT
KURK EIK
AVOND UUR
KLAP RAAM
GELD KIST
DRIJF RIEM
STRIJK IJZER
KABEL TOUW

De eerste letters van de tweede rij vormen van boven naar beneden het woord KLEURKRIJT

Toevoegpuzzel

BAL J URK
VEL U WE
HEI L BOT
BEN E PEN
VEN S TER
VET V LEK
ARM E LIJK
WIE R OOK
BOE N WAS
VER E REN

In het midden lees je van boven naar beneden de naam van de Franse schrijver Jules Verne

Trappuzzel

P
P O
P O R
P O R T
T R O E P
T R O P E N
S P O R T E N
S P R O E T E N

Tovervierkant

D O R P
O V E R
R E D E
P R E T

Kruiswoordpuzzel

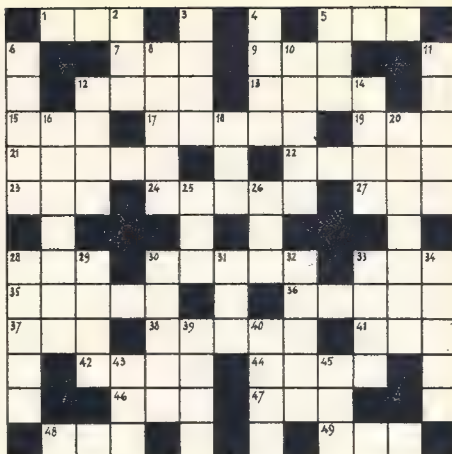
E B . J O U R N A A L
R A . A R I E . L U S
N L . K A . G . . . .
S . . . . Z E . M O S
T O E S T E L . A A S
. K E I . T . N I S .
D E N . K E G E L E N
D R S . E L . . . . O
. . . . R . B W . A B
M A N . E T U I . L E
D I A G N O S E . P L

VISITEKAARTJE

C. RHOEMS
AKEN

Welk beroep heeft deze meneer?

KRUISWOORD-PUZZEL

HORIZONTAAL:

1 Mannetjeshond
5 Leuk zoogdier
7 Schep
9 Berg
12 Aan één kant toegespitst lang rond stuk hout
13 Uiting van vreugde
15 Jongensnaam
17 In opgerichte houding op de voeten rusten
19 Grootvader
21 Buitengewoon begaafd mens
22 Boordsel ter versiering van stoffen
23 Op een verwant gewas bevestigde loot
24 Titel van de keizer van Abessynië
27 Artikel (afk.)
28 Water, vermengd met zeep
30 Erwtensoep
33 Balletje medicijn
35 Gerecht van fijngewreven aardappelen, fruit, bonen enz.
36 Laan
37 Meisjesnaam
38 Spinnewebben wegvegen
41 In hevige mate
42 Mogelijkheid om te kiezen
44 Metaal
46 Bekende Duitse badplaats
47 Ik (Latijn)
48 Kever
49 Wagen

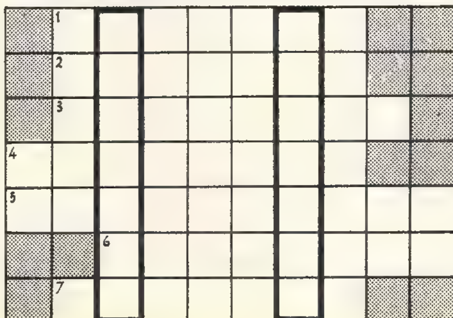
VERTICAAL:

2 United States of America (afk.)
3 Bevel om niet verder te gaan
4 Staatsiekleding, feestgewaad
5 Pijnstillende medicijn
6 Graansoort
8 Christelijk feest in het voorjaar
10 In de lengte van, voorbij
11 Nieuwsblad
12 Overzetvaartuig
14 Uitroep
16 Ongekunsteldheid, natuurlijkheid
18 Sporeplant, wier
20 Deur van rijtuig of auto
25 Lidwoord
26 Het vierentwintigste deel van een etmaal
28 Wapen, lichter dan speer of lans
29 Kliekje eten
30 Stof voor inspuiting tegen besmettelijke ziekten
31 Europese Economische Gemeenschap (afk.)
32 Taankleurig
33 Plaats
34 Krijgsmacht
39 Plechtige vorm van het woord [illegible]
40 Paardachtig zoogdier
43 Onderscheiding; goede naam
45 Hoogste punt van een dak

T-S-PUZZEL

Jullie moeten acht woorden opschrijven, die alle met een T beginnen en op een S eindigen en waarvan het eerste woord uit drie letters bestaat. Elk volgend woord heeft één letter meer, zodat het laatste tien letters telt. Op de T en de S na kun je steeds willekeurige letters kiezen. De omschrijvingen zijn:

1 Draagbare bergplaats
2 Bundel bloemen of vruchten
3 Tegenwoordig
4 Fakkel, flambouw
5 Woning of kantoor van een tolgaarder
6 Teugelloos, buitensporig
7 Lelijke vrouwenfiguur uit de sprookjes
8 Buitengalerij boven om een toren

INVULPUZZEL

Wanneer je in deze figuur de hierna omschreven woorden juist hebt ingevuld, kun je in de dikomlijnde vakken van boven naar beneden de namen lezen van een honde- en een apesoort.

1 Fijne groente
2 Stok waaromheen bij het spinnewiel het vlas of de wol zit
3 Specialist die je gebit onderhoudt
4 Vorstin
5 Tiran, onderdrukker
6 Deel van Groot-Brittannië
7 Bewoner van Slowakije

DE MAN VAN STAAL

HET GAAT FIJN ZO, ARCHIE. ZOEK NU DE MONDING VAN DE RIVIER OP, MAAR PAS OP VOOR DE BOTEN EN DE NETTEN VAN DE INBOORLINGEN.

DOKTER BAILEY WIL GRAAG DAT WE HEEL AANKOMEN.

HET IS TEGEN ZONSONDERGANG ALS TED, KEN EN ARCHIE AANKOMEN BIJ HET EILAND MOGA IN DE STILLE ZUIDZEE. IN EEN GEHEIMZINNIGE BOODSCHAP HEEFT EEN OUDE VRIEND VAN HEN, DOKTER BAILEY, HEN UITGENODIGD NAAR ZIJN VILLA CARABOA TE KOMEN.

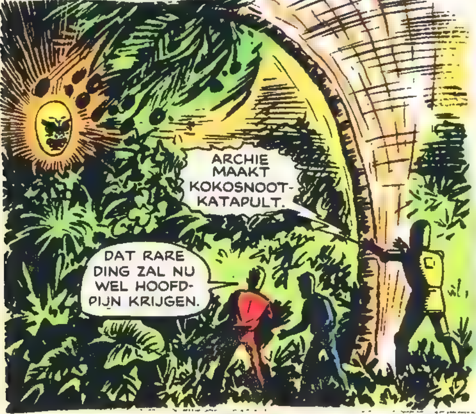

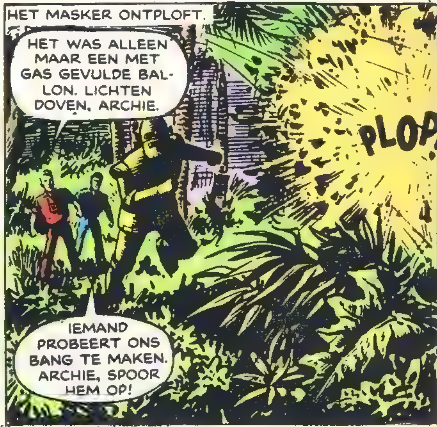
ARCHIE IS DRUK BEZIG ZICH DE KROKODILLEN VAN HET LIJF TE HOUDEN.
DIE KROKODILLEN ZIEN ER NOGAL WOEST UIT.
TJA, ZE SCHIJNEN TREK TE HEBBEN IN EEN FIJN HAPJE STAAL.

ARCHIE VERDWIJNT IN DE BOSJES, MAAR DAN GEBEURT ER IETS VREEMDS.
DAT IS GEK! ARCHIE KOMT UIT DAT HUIS, MAAR IK HEB HEM ER NIET IN ZIEN GAAN.
ARCHIE, WAT DOE JE NOU?

HET VOLGENDE MOMENT MOETEN TED EN KEN DUIKEN VOOR HUN LEVEN.
HIJ SLINGERT DIE BOOM NAAR ONS. HIJ HOUDT ONS VOOR VIJANDEN.
WAT KAN HIJ SOMS STOM DOEN!

ARCHIE KOMT SNEL AANHOLLEN.
RIEPEN JULLIE?
NATUURLIJK. BEN JE SOMS GEK GEWORDEN? WAAROM BEKOGEL JE ONS MET BOMEN?
DUFFE ROBOT.

ARCHIE HEEFT GEEN BOOM AANGERAAKT.
EN DAT MOETEN WE GELOVEN? WE HEBBEN HET TOCH ZELF GEZIEN!

PLOTSELING GAAN DE LICHTEN AAN IN HET HUIS.
TED, KIJK EENS ACHTER DAT RAAM, WAT EEN VREEMDE FIGUUR.
VOORUIT, ARCHIE. DE DOKTER IS IN GEVAAR. ER IS IETS HEEL VREEMDS AAN DE HAND.

DEZE KEER BESTUURT TED ARCHIE MET ZIJN ZENDER.
ARCHIES VOETAFDRUKKEN! ZE KOMEN UIT HET HUIS EN GAAN WEER TERUG. ZIE JE NOU WEL!
ARCHIE HEEFT TOCH GEEN BOOM GEGOOID.

ARCHIE FORCEERT DE DEUR EN...
NEE MAAR! ARCHIES GEEST!
NEE... NEE, DAT KAN NIET!

De wild-westexpeditie, waaraan de jonge tekenaar Brett MacDonald deelneemt, is tijdens de bizonjacht gast van de Shoshones, de stam van Sicaweja, het meisje dat Brett tot tweemaal toe gered heeft.

BESTEMMING

ONBEKEND

KAN MIJN BROEDER DAT OOK? KAN HIJ BELOVEN EEN GOEDE ECHTGENOOT TE ZIJN VOOR KLEINE LIEFELIJKE OCHTEND?
IK DENK VAN NIET...

ALLE JONGENS HEBBEN WAT VOOR JE BRUIDSSCHAT GEGEVEN.
TWEE GEWEREN, EEN HORLOGE, MESSEN, KRUIT EN NOG WAT SNUISTERIJEN.

DE GESCHENKEN ZIJN GEWELDIG, MAAR EEN JONGEMAN MOET BEWIJZEN ZIJN BRUID GOED TE KUNNEN ONDERHOUDEN. HIJ MOET GEOEFEND ZIJN IN DE JACHT EN BOVENDIEN EEN DAPPER MAN ZIJN. DAT LAATSTE IS WEL IN ORDE, MAAR...

MAAR IK HEB NAUWELIJKS OP EEN PAARD GEZETEN, LAAT STAAN DAT...
JE GEWEER DRAAGT VERDER DAN DE PIJL VAN LONTRA. JE BENT IN HET VOORDEEL. JULLIE MOETEN HET TEGEN ELKAAR OPNEMEN IN DE BIZONJACHT. IK HEB GEZEGD.

DE VOLGENDE DAG SCHAART IEDER ZICH AAN DE RAND VAN DE VLAKTE WAAR DE BIZONS GRAZEN.
DE JACHT KAN BEGINNEN.

HEB LEF, BRETT. EEN BIZON IS NIETS ANDERS DAN EEN GROTE KOE!

HET PAARD VAN DE ROODHUID NEEMT DADELIJK EEN VOORSPRONG EN LONTRA LOST HET EERSTE SCHOT.
AJIIIEEEHA!
VERSCHRIKT GALOPPEERT DE BIZON WEG...

...RAKELINGS LANGS HET PAARD VAN BRETT.

BRETT!

© L.F.S.

Voor Nederland: Redactie en administratie: Nassauplein 3, Haarlem. Abonnementsprijs: 30 cent. f 3.90 per kwartaal (13 nrs.). Losse nummers: 40 cent.
Verdeler voor België adres: N.V. Tijdschriften Uitgevers Maatschappij. Van Schoonbekestraat 36, Antwerpen. Prijs: 5 frank.
Bij betaling van abonnementsgeld: postrekening 682400 t.n.v. Sjors van de Rebellenclub, Haarlem. A.u.b. vermelden: abonnement per post of per bezorger.